

rationis, diuersisq; illata, sicut inter illas non datur compensatio, ita nec inter diuortia. Sed si Catholicus adulter velit ad hæreticum damnatum redire, potest ab ipso expelli: eo quod ob adulterium amiserit ius exigendi, & cohabitandi. Et similiter si hæreticus hanc reconciliationem petat, poterit adulter renuere. Quia hæreticus in pœnam priuatus est eo cogendi iure. Et vt exëplo res hæc clarior reddatur, magisq; cõprobetur, esto exemplũ huius. Si vterq; sponsus habeat iustam causam dissoluendi spõsalia, ac causæ sint diuersæ rationis, nõ dabitur compensatio, sed vtriq; integrum erit altero inuito resilire. Vt si sponsa fornicata sit, sponsus autẽ lepra laboret. Spõsa enim fidẽ petenti obstat propria fornicatio: sponsus autem lepra, ob quæ neuter fide sponsalium stare tenetur, cum ob diuersas rationes vterq; ius cogendi alterũ amiserit. Sic ergo contingit in presenti, eũ vterq; coniux ius cogendi alterũ ob diuersas naturæ rationes perdidit, liberũ erit vtriq; diuertere, nec dabitur hinc inde compensatio. Superest reprobare posteriorẽ sententiã. Quæ mihi displicet, eo quod ad diuortium non attendatur grauitas delicti in se, sed in ordine ad matrimonium (vt satis probauit hoc lib. disp. 6. n. 5.) At in ordine ad matrimonium est grauius adulterium carnale, maioremq; iniuriam illi irrogat, plũsq; illi aduersatur. Vt ex multis probauit disp. præcedenti. n. 2. & 11. & docent etiam Allenis summa. 2. p. lib. 8. tit. 21. art. 2. q. 15. Abulensis cap. 19. Matth. quæst. 76. in sine corporis. Bellarminus lib. 1. de matric. 17. §. respondent nonnulli. Sordus de alimentis, tit. 7. q. 2. n. 8. Si ergo ratione maioris grauitatis delicti non compensatur hæresis fornicatione carnali: bene tamen è contra: atq; adeo fornicatio carnaliter licet diuertere ab hæretico damnato, non tamen huic ab illo. Vt vult ea sententiã: potius contrariũ omninõ dicendũ esse. Vt in simili arguit Bellarminus ibidem, contra aliquos dicentes non esse cõsequens vt spiritali fornicatione dirimẽti matrimonium, corporalis dirimatur: eo qd spiritalis sit maius peccatũ. Atq; ita sit argumentũ ad maiori ad minus affirmatiue: quod nullius est momenti: vt ex multis tradit Euerardus loco ad maiori ad minus. n. 1. Quos redarguit ibi Bellarminus, quippe licet fornicatio spiritalis sit maius peccatũ in se, ac corporalis magis repugnat cõiugio; & id eo illa dirimẽti ma-

trimonium, à fortiori hæc dirimeret. Demũ ex his cõcludo meã sententiã esse, vt si hæreticus sit iam dånatus, possit liberẽ diuertere ab adultero, & hic ab illo, nulliq; dari cõpensatiõem inter hæc crimina existimo. Si autem damnatus sit, integrũ sit illi diuertere ab adultero: at adulter id nequeat, nisi dũ hæreticus non respicit: ita tamen vt ad ipsum respicientẽ redire teneatur, donec sententiã ipsum hæresis cõdemnans accedat. Quod satis probant rationes allatæ. Et ideo nõ dari cõpensatiõem inter huiusmodi fornicationes, docet Bald. c. 1. qualiter debet vasallus domino fidelitate: & manifestè idẽ sentit. l. 8. tit. 9. p. 4. vt bene agnoscit ibi Greg. Lop. verb. porfando.

Imò existimo cõpensatiõem minimẽ dari, si vterq; cõiux in hæresim lapsus sit: atq; ita qui hæresis nõ est dånatus poterit omninõ diuertere à dånato, & recõciliari: hic autẽ minimẽ ab illo, nisi ad tẽpus dũ nõ respicit, & tenetur ad respicientẽ redire, donec cõdēnetur. Quia in condēnato inuenitur sufficiens causa diuortij perpetui: in nõ condēnato autẽ solũ ad tẽpus (vt cõstat ex dictis disp. præced. n. 19. & 20.) Si autẽ vterq; hæresis dånatus sit, integrũ erit vtrique altero inuito diuertere, donec mutuo consensu ambo ad priusmũ matrimonij statũ, & amicitia redeat. Quia nõ si eue inter duo adulteria vtriusq; coniugis datur cõpensatio: ita inter hæc delicta hæresis. Nam diuortium ratione adulterij est prorsus in fauorẽ cõiugis innocẽtis, ita vt ipse solus hæc pœnã adultero infligere possit. Quare vbi alter nõ est innocẽs eo priuilegio minimẽ gaudet. At in hæresi nõ datur diuortium, principaliter, & directè in fauorẽ alterius cõiugis, sed in pœnã delicti, eo qd debita fide hæreticus nõ seruauerit Deo, punitur in eo in quo reus fuit, & ita absoluitur alter à fide cõiugali: ipsi debita (vt probauit disp. præcedenti. n. 6.) quannis indirectè, & (vt aiunt) cõsentitiue ea pœna cedat in alterius fauorẽ. At eo qd alter coniux eandẽ pœnã incurrit, nõ eximitur prior à pœnã, in quã semel incidit. Nul libi enim cautũ inuenitur, vt ius per pœnã amissum recuperetur altero obnoxio eius dẽ pœnã, sed vterq; pœna illa punitur. Nec illa pœna imponitur ab altero coniuge, vt cõtingit in adulterio carnali, in quo pœna diuortij, & priuatiõis iuris debiti exigendi, imponẽda est ab innocẽte (vt probauimus lib. 1. disp. 68. n. 4.) Sed impo-

nitor

nitur ab ipsa Ecclesia independentẽ à voluntate alterius coniugis. Quannis possit alter eam remittere recõciliando sibi coniugem damnatum. Quod si opponas iam delicta esse paria: ac proinde mutua compensatiõem abolenda. Respondebitur nu. sequenti.

Ad argumenta. n. 1. proposita respondeatur. Ad primũ neganda est consequẽtia. Quia hæresim esse sufficientem causam diuortij est iure statutum in pœnam, ac nullũ ius statuit eã pœnã aboleri, & compen-

sari adulterio alterius carnali. Ad secundũ dic longè diuersam esse rationẽ, vt probauit. n. 3. & 4. Nec obstat delicta esse omninõ paria vtriusq; coniugis hæresis damnati, vt sic compensari debeant. Quia paria delicta mutua compensatiõem aboleri, intelligendum est, quando pœna delicti cor respondens est directè, & principaliter inflicta in fauorem alterius. Vt explicui nu. præcedenti. Argumentũ secundã sententiã nu. 2. propositum, est solum nu. mer. 3.

DISPUTATIO. DECIMASEPTIMA.

Vtrum propter alia crimina, præter adulterium carnale, & spirituale, quibus alteruter coniux implicatus est, integrum sit alteri diuertere.

SUMMARIUM.

Resertur duplex sententiã. n. 2.
Ob nulla crimina præter adulterium corporale, vel spirituale, quando coniux illis implicatus, non pertrahit alterum ad illa, est licitum diuortium n. 3.
An causa correptionis liceat tunc diuertere: n. 4.
Diuertere licet ob alia crimina, quando pertrahit coniux ad illa. Et enodantur. c. 2. de diuortijs. n. 5.
Idem, ob lenocinium viri. n. 6.
Idem, quando vir recipit viros proceres cũ periculo vxoris. n. 7.
Idem, coniuge reuente & habitare, nisi sub conditione peccandi. n. 8.
Quid, si vir aliat vxorem bonis ex furto, aut vitijs acquisitis: Et quando vxor & familia delinquant ea alimenta recipiendo. n. 9.
Non est necessaria iudicis sententiã ad hoc diuortium. n. 10.
Tenetur coniux diuertere ratione dicti periculi. n. 11.
Quid, si solum corporis periculum imminet ex vitijs alterius coniugis? remissive, numer. 12.
An sit perpetuum diuortium ratione huius periculi spirituales? Resertur sententiã affirmans. n. 13.
Contraria Auctoris. n. 14.
Soluuntur argumenta. Et enodantur cap. Idolatria. 28. q. 1. & c. omnes causationes. 32. quæst. 7. Et explicatur, qualiter idem verbum, seu eadem clausula ad diuersa relata,

possit ad vnum proprie, ad alterum verò improprie referri. Et quando clausula in fine posita referatur ad omnia præcedentia, numero. 15.

Cum sit de diuortio ratione adulterij corporalis, vel spiritualis. Iam de diuortio ob alia crimina agendum est. Et quidem aliqui admittunt diuortium ob alia crimina adulterio paria, quibus alter coniux implicatus est. Idq; potest probari testimonio. D. Aug. lib. 1. de sermone Domini in monte cap. 28. & refertur. c. idololatria. 28. q. 1. ibi, Ex quo intelligitur quod propter illicitas concupiscentias, non tantum que in stupris cũ alienis viris, aut feminis committuntur, sed omnino quaslibet, que animam corpore male vrentem, perniciose, turpiterq; corrumpunt, possit sine crimine, & vir vxorem dimittere, & vxor virum. Vbi apertè ob quodcunq; crimen concedit diuortium. Secundò auctoritate. D. Hieronymi Epistola ad Amadum, & refertur. c. omnes causationes. 32. q. 7. ibi, Quamdiu vixit vir, licet adulter sit, licet sodomita, licet flagitiosus omnibus cooperatus, & ab vxore propter hæc scelera derelictus, maritus tamen est reputatus eius, scilicet, cui alterũ virum recipere nõ licet. Vbi. D. Hier. tanquam manifestum videtur supponere, posse coniugem ob alia flagitia dimitti. Nec obstat solutio glossæ ibi, verb. propter, dicitis derelictũ nõ de iure, sed de factò. Quippe clausula ad diuersa relata,

tur ad omnia præcedentia (vt probauit lib. 6. disp. 22. n. 17.) Et cum ob adulteriũ, & sodomiam intelligatur verbum illud, de relictis, de iure, necessarii debet eodem modo de alijs flagitijs intelligi. Pro hac sententia referatur à Barbofa rubric. solut. matrim. 2. p. n. 17. Origenes. c. 19. Matt. Ripa rubrica de iudicijs. nu. 18. 19. Tiraq. l. 6. contub. nu. 37. Brecheus. l. inter diuortium. 19. n. 6. ff. de verb. signif. Lara. l. si quis à liberis. §. si quis ex his. à. n. 78. ff. de liberis agnos. Sed hæc loca consului, præter locum Brechei, eo enim libro ca. reo. & in nullo inueni hanc sententiam.

2. Alij censent ob nulla alia crimina licitũ esse diuortium, quantum coniux ad ea coniugem inducat. Ducitur, quia cũ hæc sint iuris positivi, & pœnalia, minimè sunt extendenda. At. c. 1. de diuort. limitatè concedit diuortium mulieri, quãdo trahitur ad peruersionẽ fidei, ibi. *Verũ si coniugem suam ad infidelitatis masculinum traxerit, à viro poterit separari.* Et paulo ante, *Mulier pro furto, vel alio crimine viri sui, (nisi fidei sua religionem corrumpere velit, ab eo separari debet.* Et ratio disparitatis est. Quod cũ fides sit totius Christianæ vitæ fundamentũ, periculosius in illa erratur, in reliquis autem nõ tanti momenti error est: & idẽ ob solum periculum deficiendi à fide conceditur diuortium. Negatur autem ob periculum, & inductionem ad alia crimina, ne detur ansa facilẽ dissoluendi matrimonium. Ita Abulenſis. c. 9. Matth. q. 70. in solutione ad. 3.

3. Prima conclusio fit. Ob nullum crimen aliud à fornicatione carnali, vel spiritali, licet coniugibus diuertere, si coniux illo implicatus non pertrahat alterum ad peccandum. Constat ex. c. 2. de diuort. eius verba. nu. præcedenti retuli. Et docet ibi gloss. verb. *vel alio*, recepta ab omnibus vtriusq; iuris Doctoribus. Et. D. Tho. 4. d. 39. q. vnic. artic. 6. corpore, quem vniuersi Theologi sequuntur. Constat etiã ex concilio Toletano. 12. c. 8. & refertur. c. præceptum. 32. q. 5. Et ex. D. Aug. lib. 1. de sermone Domini in monte. c. 32. & habetur c. si vxorem. 32. q. 5. Et ratio est, quod fornicatio spiritalis magnum afferat secum periculum peruertendi fidem alterius coniugis, atq; idẽd cum coniux ille minimè respiciat, licitũ est alteri diuertere. Quod si iam sententia aduersus coniugem illum hæreticum lata sit, in pœnã delicti priuatur consortio coniugali (vt disp. 15. nu. 9.

diximus.) Fornicatio autem carnalis directè opponitur fidei coniugali, & certitudini prolis. Quæ in alijs criminibus minimè reperitur. Ex quo fit, quantumuis coniux alijs grauissimis peccatis, & sceleribus deditus sit, & incorrigibilis, diuortio coniugem alterum non inducat ad peccandum, minimè licere diuortium.

Negandum tamen non est, si vxor ipsa peccatis implicata sit, licere viro causa ipsam corrigendi, ad tempus recedere à consortio coniugali, quò ipsa eo solatio destituta respiciat. Quia est caput, ipsiusque est vxorem corrigere. Ita. D. Thom. 4. d. 39. quest. vnica, artic. 6. in fine corporis. Albericus in suo dictionario, litera. M. verb. matrimonium. 8. vers. quid si aliquis coniugum, in fine. Rainerus. 2. part. summa, tit. de matrimon. cap. 20. Ioannes de Friburgo summa confessorum, lib. 4. tit. 22. quest. 18. D. Anton. 3. part. tit. 1. cap. 21. §. 4. Sylu. matrimonium. 9. q. vltima Sotus. 4. d. 39. q. vnica, art. 4. ad. 4. Gaeta repetitione cap. ad limina. 30. quest. 1. §. 4. num. 235. Petrus de Ledesma de matrim. q. 59. art. 6. sine. Ludouicus Lopez. 2. par. instructorij, de matrim. c. 53. ad finem. §. queritur deinde. Emman. Sa sum. verb. diuortium nu. 9. Id tamen esse licitum vxori, ad viri ipsi sceleribus implicati correctionem, negat Petrus à Ledesma ibidẽ. Quippe mulier est subdita viro, ac proinde ipsius non sit illum corrigere. At melius Sotus, & Ludouicus Lopez ipsẽd eis id licere vxori admittunt, si commode possit, ac probabiliter speretur fore, vt vir respiciat. Quamuis enim ipsi non adeo incumbat virum corrigere, ac è contra: at potest vtriq; prædictis circumstantijs concurrentibus. Quod si queras de obligatione id remedium adhibendi. Constat ex dictis disp. 12. vbi latè disputauit de obligatione dimittendi adulteram vxorem, ad vitandum scandalum suspicionis consensus. Idem enim in alijs criminibus publicis iudicandum est, si idẽ scandalum oriatur. Et an ratione præcepti correctionis fraternæ, hæc obligatio consurgat, ibi disputauit.

Secunda conclusio. Integrum est coniugi diuertere, quando ab altero coniuge ad peccandum inducitur, timetque sibi animæ ruinam. Constat, quia iure naturali, & diuino, & enique permissum est periculum corporis, nedum animæ cauere. Et cõ firmatur, quia licitum est à leprosi consor-

tio recedere, quando periculum infectionis coniugi sano imminet (vt probauimus lib. præcedenti, disp. 24. num. 29.) Ergo à fortiori, vbi adest periculum infectionis animæ. Nec obstat hinc sententiæ capit. 2. de diuort. vbi solum concedi videtur sic diuertere, quando vir nititur vera religione deserta, ad suam hæresim allicere: negaturque ob alia crimina id licere. Dicendum enim est eum textum ea, quæ regulariter contingunt, attendisse: (hoc namq; leges attendere debent. l. nam ad ea. ff. de legibus.) Quare cum coniuge hæresim, aut aliam sectam amplectenti, id infectionis periculum regulariter immineat: Quæ rare contingit coniuge alijs criminibus infecto. Natura enim inditum est, vt quisquid ad suam sectam alios pertrahere tentet, cum existimet id ad animæ salutem necessarium esse, nedum coniugem cui tanta familiaritas, & amore coniunctus est. At à cæteris sceleribus quibus coniux inquinatus est, coniugem, & consorsium domesticos potius auertere contendit. Id enim ad regimen domesticum, & propriam incoluitatem valde conducere, non immeritò putat. Inde est, vt id cap. 2. de diuort. concedat diuertere ob hæresim, non tamen ob alia crimina. Quamobrem si periculum infectionis ex alijs coniugis sceleribus emergeret, eadem diuertendi facultas concedenda est. Quare eam differentiam coligo ex hoc textu, inter hæresim, & alia crimina: vt in illa non expectandum sit, vt hæreticus coniux catholicum peruertere nitatur, sed eo existenti in sua pertinacia, licet catholico recedere. Quia id periculum in promptu est (vt dixi disp. 15. numer. 3.) At in his expectandum sit, vt coniux virijs deditus ad ea inducere moliat. Id enim periculum raro euenit. Quare hanc sententiam sustinent, ex Iuris peritis, Glossa cap. vxor verb. vxor. Et cap. idololatria, verb. sacrificare. 28. quest. 1. In hoc. cap. 1. num. 1. de adult. & cap. 2. numer. vnico, de diuort. vbi Abbas, num. 3. Alexander de Neuo nu. 6. & capit. de illa numer. 7. eodem tit. vbi Cardin. sine. Moaldus summa, vbi de matrim. tit. de diuortio. §. an possit vir reconciliare sibi vxorem adulteram inuitã, paulo post principium. Astensio summa. 2. p. lib. 8. tit. 21. artic. 2. questio. finali. Rosella, verb. impedimentum, impedimentum, 9. num. 8. Angelus matrimonium. 4. in tit. Sylu. matrimonium. 8. quest. 10. di-

cto. 6. & matrimonium. 9. quest. vltima, & verb. diuortium quest. vnica. §. 2. & q. 6. Tabiena matrimonium. 4. q. 1. num. 3. Armillã, verb. diuortium, nu. 3. Nauar. summa latina cap. 22. num. 22. vers. hispana cap. 28. ad iustione ad num. 21. c. 22. vers. lo segun do. Barbarius conf. 64. num. 7. volunia. 1. Gaeta repetitione, cap. ad limina 37. q. 1. §. 4. num. 235. Barbofa rubrica. ff. solut. matrim. 2. p. num. 30. Et ex Theologo. D. Thom. 4. dist. 39. quest. vnica, art. 6. ad. 3. D. Bonauen. ead. 39. in principio, in expositione literæ, numer. 4. Ita intelligens Magistrum ibi dicentem ob alia crimina dari diuortium, Ricardus ibi, in fine, in expositione literæ, in fine. Palud. ibi. q. vnica, artic. 3. num. 16. D. Anton. 3. part. tit. 1. cap. 21. §. 4. Sotus. 4. dist. 39. quest. vnica, art. 4. ad. 4. Petrus de Soto lect. 12. de matrimonio ad finem. Ledesma. 2. par. 4. quest. 6. art. 6. §. contra hoc tamen. Veracruz. 3. part. specul. ar. 2. in notabili cir. 21. 4. conclusionem. Bellarminus lib. 1. de matrim. cap. 14. §. secundò sine consensu. Maldonado cap. 5. Matru. numer. 31. Angles floribus. 1. par. de matrimonio. q. 12. de culus disparitate, artic. 3. post 7. dubium, difficultate, §. Enriquez lib. 11. de matrim. cap. 17. num. 7. Ludouicus Lopez. 2. par. instructorij de matrimonio. cap. 53. §. penultimo. Emmanuel Sa summa, verb. diuortij, num. 1. Philareus de officio sacerdotis, tomo. 1. par. 2. lib. 2. cap. 17. initio. Hieronymus Llamas in methodo curationis animarum. 3. p. cap. 12. §. sine. Quod etiam nõ obsecrare significauit Christus seruatur nõstert. Matth. 18. cum dixit. *Sicculus tuus scandalizat te, erue eum.* Vbi D. Hieronymus ait velle ibi Christum, vt li nobis conciliari, chariq; instar oculorum, vt parentes, filij, vxor, causa sint ruinæ, ab eis recedamus. Atque idẽd dicendum est, quamuis coniux non trahat quasi vim inferens, sed roget, & attempta propria fragilitate timeat alteri sibi lapsum. Eadem enim ratio cauendi proprij damni spiritalis militat. Quod bene docuit Syluest. verb. diuortium quest. 6. Et procedit hoc, siue vir inducat vxorem, ad peccandum, siue è contra vxor virum. Integrum enim erit viro lapsus periculum inde timendi, si recedere. Quippe eadem ratio locum habet. Vnde c. 2. de eodem licitum esse hanc fugam decidit, etiam quando vxor virum allicit ad propriam hæresim. Et idẽd habetur ex. D. Aug. 6. idololatria. 28. q. 1. quando vxor

inducit virum ad idololatriam. Et in proprijs terminis docet Glossa reprobas Hugonem contrarium docentem. cap. vxor. verb. vxor. 28. q. 1. D. Tho. 4. d. 39. q. vnie. art. 6. ad 3. Nauar. summa latina. c. 22. nu. 22. ver. 2.

6 Hinc deducitur, iustam prebere causam diuentiam vxori ipsi, si vir sit eius leno. Quoniam incitat ad peccandum. Ita Bursatus consilio. 218. nu. 6. volum. 2. Palacios 4. d. 3. q. vnica, columna. 2. ver. secunda limitatio.

7 Secundò deducitur iustam esse causam, si vir domi admittat viros proceces, & parit pudicos, sitq; ita incautus vt aliquo eorum domi relicto. foras tendat, vxorq; sollicitur ab illo, verbis, vel nutibus, aut tactibus, & rogatus vir ab vxore. ne eos admittat, negligat. Quia est idem animæ periculum. Ita Nau. summa. latina. c. 22. nu. 22. ver. 3. hispana. c. 28. additione ad nu. 21. cap. 2. ver. lo. tercero. Enriquez lib. ni. de matrim. c. 17. n. 7.

8 Tertio deducitur idem asserendum esse, quòd coniux habitare renuit, nisi sub conditione peccati patrandi. Vt si coniux non sit cohabitans, nisi alter latrocinium exercens, diuitias congreget. Sic D. Tho. 4. d. 39. q. vnica, art. 6. ad 5. & ibi Palud. q. vni. ar. 3. n. 16.

9 Quarto deducitur illicitum esse similiter vxori recedere à viro, qui rebus ex vfura, aut furto acquisitis, illi alimenta subministrat. Quia sui sceleris participem ipsam efficit. Ita Monaldos, numer. 5. allegatus. Sed immerito id dicit, nec audiendus est. Quia quando vxor aliu de alimenta non habet, quomòs maritus efficiatur impotens ad restituenda iniuste parta, excusatur patet iuxta decentiam sui status illis bonis vtens, vt tradunt Palud. 4. dist. 15. quæst. 1. artic. 5. ad finem. Et ibi Gabriel. question. 1. artic. 3. dubio. 16. D. Anton. 2. part. tit. 1. cap. 12. §. 18. Syluest. yfura. 8. quæst. 2. dist. 3. Armilla, verb. yfura, num. 39. Tabiena yfura. 6. quæst. 4. Salon. 1. 2. q. 78. art. 3. controuersia. 8. §. docent quinq; Valenti. 2. 2. disput. 5. q. 21. puncto. 3. 5. hic tamen, & sequenti. Adde exularietiam, quando habet animum restituendi, cum sui iuris effecta fuerit. Vt docent Caceran. summa verb. restitutio cap. vltimo: vbi Armilla, num. 45. Ludouicus Lopez. 1. part. instr. c. 230. §. vltimo, ver. vltimo dico. Imò Nauar. summa cap. 17. num. 208. Excusat omnino vxorem, modò non

sumptuosius viuat, quam eius status decet. Quia quasi necessitate coacta ijs bonis vtitur. Et potior obligatio est mariti ad eam alendam, quam ad restituendum.

Nec est necessaria iudicis sententia ad hoc diuortium. Tum, quia non est perpetuum, sed ad tempus (vt dicemus, numer. 14.) Tum etiam ratione periculi lapsus in peccatum. Sicut disp. 11. n. 6. idem diximus de catholico diuerente ab heretico ratione periculi in se diuisionis. Quod etiam significat D. August. relatus cap. idololatria. 28. quæst. 1. cuius verba, num. 17. retuli, dum ait omnino diuertendum à coniuge scelesto. Dicitio enim, omnino, est lata sententiæ, & præcisam necessitatē absque vlla dispensatione importat. (Vt diximus lib. 1. disp. 32. n. 6.) Ita Barbarius conf. 64. n. 7. volum. 1.

Ex quo fit teneri coniugem ratione huius periculi, quando creditur fore, vt non possit aliter incolumis euadere; à coniuge recedere: nec posse per copulam, vel aliter hunc hoc discedendūmittere. Sicut disp. 15. nu. 5. dixi de obligatione Catholici diuertendi ab heretico. Et constat ex dictis in præcedenti. Item quia ius naturale diuini obligat ad cauendum proprii animæ periculum. Quod clare significauit Christus Dominus nolens in testimonio Mat. 18. quod retuli. n. 5. ad finem in d. 2. expositione. D. Hieronymi ibi allegata.

Vtrū autem diuercere liceat, quando ex vitij alterius coniugis, vt ex latrocinij, & alijs, timetur damnum solum corporis redudans in coniugem innocentem? Disputatione sequenti est habendus sermo.

Sed circa præcedentem conclusionem, superest disputanda. Num diuortium cessum coniugi, eò quòd alliciat ab altero coniuge ad peccandum, sit perpetuum, an potius ad tempus, dum inductio illa durat? Innoc. cap. de illa, nu. vnico, ver. de alijs, de diuort. refert quosdam asserere ob inductionem hanc non dari perpetuum diuortium, sed ad tempus donec coniux inducens respiciat: & esse speciale in heresi, vt ob periculum inductionis ad illam deat diuortium perpetuum. At ipse sentit idem esse in hoc casu. Et sententiam hanc Innocentij refert nil decidens Ioan. And. ibi. numer. 2. & remittit se ad e. ad apostolicam, de conuers. coniug. vbi etiam nil dicit. Eandem refertur nil decidetes, quamuis eam videantur sequi Anton. cap.

ex literis, in fine, de diuort. & ibi Anchar. in fine. Et Veracruz. 3. p. Speculi, ar. 1. conclusionē. 4. in 2.º notabili circa illam, in fine, ait probabile esse stando in iure nature diuino concedi diuortium perpetuum ob inductionem ad alia crimina: id tamen denegari ob iuris Ecclesiastici prohibitionem. c. 2. de diuort.

Verissima tamen sententia est, non concedi diuortium perpetuum, sed ad tempus quo inductio illa ad peccandum durat: ac proinde respiciente coniuge ad peccatum inducenti, & serio conuerso, teneri alteri coniugem ad eum admittendum. Constat ex dictis disp. 15. n. 2. vbi probauimus non concedi diuortij perpetuum iure diuino, nisi ob solam fornicationē carnalē, vt potest, que sola directè aduersatur fidei coniugali. Vnde minus bene Verac. n. præcedenti allegatus dixit esse probabile, iure diuino ob inductionem ad peccatum concedi. Si enim iure diuino concederetur, non posset ea facultas restringi ab Ecclesia (vt hoc lib. disp. 5. nu. 23. probauimus.) Præterea, ex iure Ecclesiastico non constat vbi hoc diuortium perpetuum concedatur. Id enim est speciale in heresi post sententiam latam, in prænam illius criminis (vt diximus disput. 15. nu. 9.) Et in illa est sub iudice: & ideo quatuor reperiuntur opinionēs ea disp. 15. numer. 16. & sequentibus. Atq; idē hanc partem teneunt Cardinalis cap. de illa, in fine, de diuort. Syluest. in matrimonium. 9. quæst. vltim. Ricardus, Astenis, Petrus de Soto, Ledesma. nu. 5. allegati. Sotus. 4. dist. 39. q. vnica, art. 4. ad finem totius articuli. Bellarminius lib. 1. de matrim. cap. 14. §. secunda causa est. Maldonado Matth. 5. num. 32. Ludouicus Lopez. 2. p. instr. de matrim. c. 37. in fine. Palacios. 4. d. 27. disp. 3. columna. 12. fol. 598. Petrus de Ledes-

ma de matrim. q. 62. ar. 5. in solutione ad 1.

Ad argumenta. n. 1. proposita respondetur. Ad primum desumptū ex c. idololatria. 28. q. 1. dicit intelligi. D. Augustinū, quòd coniux illis criminibus implicatus niteri alterū ad ea peccata pertrahere, vt diximus. n. 5. Atq; ita ipsemet. D. Aug. lib. 1. de tractat. c. 19. non vult nos eā sententiā relata. d. c. idololatria, absolatē sequi. Ad secundum desumptū ex eo. c. omnes causationes, dicit mentem. D. Hieronymi in eo loco nō fuisse explicare ob quæ crimina iure permittatur diuortium: sed solū fado diuortio ob quamuis causam, neutri coniugi integrum esse ad alias nuptias transire. Quare inde non potest argumentū desumi ad probandum ob alia crimina licere diuortium perpetuum. Vel fortidò dicendum Barbario consil. 64. num. 9. volum. 1. ob solam fornicationē carnalē, vt potest, quod recessum perpetuum importat: ob alia verò ad tempus, quod improprie appellatur diuortium. Nec est inconueniens, vt vtrum, & idem verbum ad diuersa relatum, determinet ea iuxta eorum qualitatem, quædam proprie, quædam verò improprie. Vt constat ex cap. olim ex literis, & cap. ab excommunicato, de re script. quæ reputat singularia ad hoc probandum. Cardin. eo. cab. excommunicato, nu. 4. notabili. 5. & eo. c. olim. no. 5. notabili. 10. Nec etiam obstat clausulam in fine positam referri ad omnia præcedentia. Id enim intelligitur, quando est eadem in illis ratio, & salua recta ratione ad omnia illa referri potest (vt probauit lib. 6. disput. 22. numer. 39.) Alias refertur ad id, quod potest de iure determinari. Ad argumentum numer. 2. propositum, constat ex dictis numer. 5. vbi explicauimus id cap. 2. de diuortijs.

DISPUTATIO. DECIMA OCTAUA.

Vtrum ob coniugis scuitiam, vel auentiam, liceat alteri diuercere: & qualis cautio desideretur, vt teneatur redire: & quando ob hanc causam liceat alteri transire ad ordines, vel religionem?

SUMMARIUM.

Propter scuitiam licet diuercere, donec

cautio iustificans præstetur, num. 2. & ibi, vt impediatur restitutio, est in continenti pro banda scuitia.